

Sygn. I C 77/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekretarz sądowy Karina Hofman

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2014 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. B., F. B.**

przeciwko **(...) S.A. w G.**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza solidarnie od powodów T. B. oraz F. B. na rzecz pozwanego (...) S.A. w G. kwotę 7.217 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. IC 77/14

UZASADNIENIE

Powodowie T. B. i F. B., wnieśli przeciwko pozwanemu, (...) Spółce Akcyjnej w G., pozew z żądaniem zapłaty kwoty 250.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości stanowiącej działki o nr (...) w miejscowości W. za okres 10 lat wstecz liczony od 2014 roku.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że na przedmiotowych działkach pozwana posadowiła w 2000 roku dwutorową linię energetyczną 110kV i od tej pory korzysta z tych działek w złej wierze, albowiem strony nie zawierały żadnej umowy lub porozumienia, uprawniających pozwaną do korzystania z nieruchomości. Zarzucali, że linia energetyczna znacząco zmniejsza przydatność i użyteczność działek oraz utrudnia wykonywanie prac rolnych.

Uzasadniając stanowisko co do wysokości kwoty dochodzonego roszczenia powodowie odwołali się do zawartej przez nich w dniu 18 marca 2011r. z innym podmiotem umowy ustanowienia służebności przesyłu z tytułu posadowienia linii energetycznej na ich działkach o numerze (...) i otrzymanego z tego tytułu jednorazowe wynagrodzenie.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w G. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska strona pozwana przyznała, że przez grunt powodów przebiega linia wysokiego napięcia. Podkreśliła, że uzyskała decyzję udzielającą pozwolenia na budowę, co oznacza, że przeprowadziła wymagane prawem uzgodnienia z właścicielami gruntów w tym z powodami i wyrazili oni swoją zgodę na posadowienie urządzeń na działce numer (...), w przeciwnym razie nie zostałyby bowiem spełnione przesłanki dla wydania przedmiotowej decyzji. Zarzuciła, że do dnia otrzymania wezwania powodów pozostawała posiadaczem w dobrej wierze, zatem nie jest zobowiązana do zapłaty wynagrodzenia z korzystanie z nieruchomości za wskazywany przez powodów okres.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. i F. małżonkowie B. są właścicielami nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym B. w miejscowości W. składającej m.in. z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla których to Sąd Rejonowy w Słupsku VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Nieruchomość tę małżonkowie B. nabyli na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 15 maja 1985 roku.

Dowód: akt notarialny Rep.A nr (...) k.14-15, wydruk z KW nr (...) k. 40-48.

Działka nr (...) ma powierzchnię 4,3 ha natomiast działka nr (...) ha. Są to grunty orne. Działki te, wg planu zagospodarowania przestrzennego uchwalonego przez Radę Gminy S. w dniu 30 czerwca 1997 roku, znajdują się częściowo w strefie linii napowietrznych oraz na przebiegu linii elektroenergetycznej 400 kV.

Dowód: wypis z rejestru gruntów działki nr (...) k.18, wypis i wyrys z planu zagospodarowania przestrzennego Gminy S. k.16.

Nad przedmiotową nieruchomością, przebiega dwutorowa napowietrzna linia energetyczna wysokiego napięcia 110kV

Bezsporne, nadto zeznania świadka D. R. k.152v. 00:02:47.

Przedmiotowa linia energetyczna wybudowana została w 2000 roku w ramach inwestycji polegającej na budowie linii energetycznej napowietrznej 110 kV od stacji 400/110kV S. do istniejącej linii 110kV S. (...) S.. Inwestorem inwestycji był Zakład (...) SA (poprzednik prawny pozwanej). Wszelkimi czynnościami formalno-prawnymi dotyczącymi jej budowy zajmowała się w oparciu o upoważnienie inwestora firma zewnętrzna tj. Biuro Studiów i (...) S.A.

Dowód: upoważnienie k.116, zeznania świadka D. R. k.152v. 00:04:35.

Trasa powyższej linii 110 kV została wprowadzona do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i zatwierdzona uchwałą Rady Gminy S. (...) z dnia 16 lutego 2000 roku. Decyzją z dnia 22 marca 2000 roku o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wydaną przez Wójta Gminy S. na wniosek Biura Studiów i (...) -P. ustalono warunki dla zabudowy i zagospodarowania terenu dla powyższej inwestycji. Jednocześnie zobowiązano inwestora – przed wystąpieniem o wydanie pozwolenia na budowę - do uzyskania zgody wszystkich właścicieli działek nad którymi przebiegać będzie linia, a także do wypłaty stosownych odszkodowań za postawienie słupów jak też za zniszczenia i straty powstałe podczas realizacji inwestycji.

Dowód: decyzja z dnia 22 marca 2000 roku o warunkach zabudowy i zagospodarowania k. 71-71v., zeznania świadka D. R. k.152v. 00:09:10

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2000 roku Wójt Gminy K. ustalił warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedmiotowej inwestycji. Wśród warunków ochrony interesów osób trzecich wskazane zostało uzyskanie pisemnej zgody wszystkich właścicieli działek przez tereny, których planowana jest realizacja linii napowietrznej i realizacja konstrukcji wsporczych linii 110 kV. W treści decyzji sformułowano zapis, że traci ona moc jeżeli Inwestor m.in. nie uzyska prawa do gruntu lub je utraci.

Dowód: decyzja z dnia 4 kwietnia 2000 roku k. 107, zeznania świadka D. R. k.152v. 00:09:10

Pozwany uzyskał od powodów zgodę na założenie i przeprowadzenie nad nieruchomościami będącymi ich własnością tj. działkami o nr (...) dwutorowej linii napowietrznej 110 kV łączącej stację S. - (...) S.. Szczegółowe ustalenia objęte tajemnicą handlową zostały ujęte w odrębnym porozumieniu. Powodowie, jako właściciele działek zostali poinformowani o szczegółowym przebiegu trasy linii oraz o pełnym zakresie prac, które będą prowadzone na jego działce

Dowód: oświadczenie z dnia 2 marca 2000 roku w 2. teczce Urzędu Gminy S. o nr (...) 166/00, zeznania świadka D. R. k.152v. 00:06:12.

Decyzją z dnia 26 kwietnia 2000 roku Starostwo Powiatowe w S. zatwierdziło projekt budowlany i wydało Zakładowi (...) S.A. pozwolenie na budowę dwutorowej linii napowietrznej o napięciu 110 kV łączącej stację S. z linią (...) S. - (...) S.. O treści przedmiotowej decyzji uczestnicy postępowania mieli zostać powiadomieni poprzez wywieszenie Decyzji w miejscu publicznym przez okres około 14 dni.

Dowód: Decyzja nr (...) z dnia 26 kwietnia 2000 roku k. 83.

Decyzją z dnia 6 października 2000 roku wydaną przez Starostwo Powiatowe w S. wydano Inwestorowi zgodę na użytkowanie przedmiotowej linii napowietrznej.

Dowód: decyzja z dnia 6 października 2000 roku k. 84.

Na terenie działki powodów numer (...) została wybudowana w 2011r. przez spółkę (...) z siedzibą w J. linia energetyczna wysokiego napięcia, napowietrzna o napięciu górnym 110 KV relacji (...) M. - W., wraz z wszystkimi obiektami i urządzeniami niezbędnymi do jej eksploatacji. Z tytułu ustanowienia służebności przesyłu polegającej na prawie budowy i utrzymania na tej nieruchomości linii elektroenergetycznej powodowie otrzymali od spółki (...) jednorazowe wynagrodzenie w kwocie 252.100zł.

Dowód; akt notarialny rep. A numer (...) k. 19-27.

Pismem z dnia 15 lipca 2013 roku T. B. i F. B. zwrócili się do strony pozwanej o wypłatę kwoty w wysokości 250.000,00 zł tytułem rekompensaty za usytuowanie i użytkowanie linii energetycznej z ich nieruchomości za okres dziesięciu lat poprzedzających wezwanie do zapłaty. W uzasadnieniu swojego żądania powodowie wskazywali, że linia obniża globalną wartość nieruchomości.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 15 lipca 2013 roku k. 13.

W odpowiedzi na powyższe pozwana pismem z dnia 20 sierpnia 2013 roku poinformowała powodów, iż posadowienie na ich działkach słupów i dwutorowej linii elektroenergetycznej odbyło się zgodnie z zachowaniem obowiązujących przepisów i procedur.

Dowód: pismo pozwanej z dnia 20 sierpnia 2013 roku k. 11

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie bezsporny jest fakt, że przez działki nr (...) stanowiące własność powodów przebiega dwutorowa linia elektroenergetyczna 110 kV, a więc, że strona pozwana korzysta z przedmiotowej nieruchomości w zakresie koniecznym do korzystania z tej linii. Sporna była natomiast kwestia, czy owe korzystanie jest bezumowne oraz wysokość wynagrodzenia ewentualnie należnego powodom z tego tytułu.

Podstawową przesłanką decydującą o zasadności roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości jest władanie daną nieruchomością bez istnienia podstawy prawnej tegoż władania. W niniejszej sprawie strona pozwana nie przedstawiła decyzji bądź umowy zezwalającej na zajęcie nieruchomości, na podstawie której ona oraz jej poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości powoda, a szczególności dokonali posadowienia urządzeń przesyłowych na tejże nieruchomości.

Decyzje administracyjne w oparciu o które, posadowione zostały na nieruchomości powodów urządzenia przesyłowe niewątpliwie nie dawały pozwanej prawa do korzystania z nieruchomości. Nie dysponowała ona również żadnym innym tytułem prawnym do nieruchomości, w szczególności, nie przysługiwała jej służebność gruntowa. Uznać zatem należy, że pozwana korzystała i korzysta z tych działek na prawnych warunkach posiadania zależnego służebności gruntowej, a od roku 2008 służebności przesyłu (art. 352 kc). Nie ulega wątpliwości, że w takiej sytuacji właścicielowi służy roszczenie o odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości przeciwko posiadaczowi zależnemu służebności w złej wierze stosownie do przepisu art. 230 kc w zw. z art. 225 kc i art. 224§2 kc (zob. uchwała Sądu najwyższego z dnia 17 czerwca 2005 roku, sygn. akt (...)). Jak trafnie przyjmuje się w orzecznictwie, ustalenie złej wiary wymaga indywidualnego wskazania dla każdego przypadku (art.234 k.p.c.), do tego zaś czasu uprawniony korzysta w pełni z domniemania prawnego według art. 7 k.c. Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z art.7 k.c. jeżeli określone skutki zależą od dobrej lub złej wiary, domniemywa się dobrą wiarę. Zatem, chcąc wywieść zamierzone skutki prawne i prawo do wynagrodzenia, powodowie powinni udowodnić złą wiarę pozwanego.

W niniejszej sprawie nie można w ocenie Sądu orzekającego zarzucić pozwanemu złej wiary przy korzystaniu z działek powodów w granicach służebności, a to ze względu na udzieloną przez nich w dniu 2 marca 2000 roku pisemną zgodę na założenie i przeprowadzenie przez pozwanego nad nieruchomościami będącymi ich własnością, tj. działkami o nr (...) dwutorowej linii napowietrznej 110 kV, łączącej stację S. - (...) S.. Uprawnionym zatem jest wniosek, że powodowie zezwolili pozwanej na bezpłatne korzystanie z nieruchomości w sposób odpowiadający służebności, początkowo gruntowej, a następnie przesyłu. O zezwoleniu takim świadczy też pośrednio zachowanie strony pozwanej. Począwszy od dnia posadowienia na działkach powodów nr (...) dwutorowej linii energetycznej (2000r.), aż do lipca 2013r. powodowie jako właściciele nieruchomości nie żądali od władającego (pozwanego) wynagrodzenia za korzystanie z niej (nie złożono dowodu ani nie podniesiono twierdzenia świadczącego, że było inaczej). Zezwolenie przez właściciela na założenie instalacji i ich eksploatację kształtuje stan prawny powodujący nawiązanie między nim a przedsiębiorcą stosunku cywilnoprawnego charakteryzującego się trwałością i ciągłością. Powstały w ten sposób stosunek ma charakter obligacji realnej. W konsekwencji stosunek prawny jaki powstał pomiędzy stronami jest stosunkiem obligacyjnym, a skoro istota uprawnienia pozwanego polega na bezpłatnym korzystaniu z cudzej rzeczy, to zawartą umowę należało zakwalifikować jako umowę użyczenia (art.710 k.c.).

Zwrócić w tym miejscu należy jednak uwagę - szczególnie stronie pozwanej - iż powyższe wywody nie prowadzą do konkluzji o nierozwiązywalności powstałego stosunku prawnego, jak i braku możliwości jego modyfikacji. W szczególności wynikającego z art.140 k.c. ograniczenia korzystania przez właściciela z jego rzeczy nie są tak daleko idące, by zmuszały go do nieodpłatnego znoszenia istniejącego stanu rzeczy. Do istoty prawa własności należy prawo pobierania pożytków ze swej rzeczy, a zatem korzystanie przez inne osoby z rzeczy cudzej co do zasady winno być odpłatne. Umowa użyczenia zawarta na czas nieokreślony co do zasady może być wypowiedziana, a przekroczenie granic wykonywania prawa własności nie będzie wiązało się z samym rozwiązaniem takiej umowy, ale z wystąpieniem z jednoczesną ofertą zawarcia umowa ustanowienia służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (por. wyrok SN z dnia 28.06.2005r. sygn. (...), wyrok SN z dnia 3.04.2009r. sygn. IICSK (...)).

Nie mniej do czasu modyfikacji stosunku prawnego na którego podstawie przedsiębiorca dotychczas użytkował nieruchomość wykluczyć należy przesłanki do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z niej. Tym samym roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za okres 10 lat przed wytoczeniem powództwa, pomijając już wyjątkową lakoniczność jego uzasadnienia i brak jakichkolwiek wniosków dowodów, nie zasługiwało na uwzględnienie. Z tego wynika, że powodom nie należy się z całą pewnością wynagrodzenie za cały dochodzony okres.

Skoro powodowie jako właściciele nieruchomości poprzez swoje zachowanie zezwalali pozwanemu na bezpłatne korzystanie z nieruchomości w sposób odpowiadający służebności przesyłu i nie żądali wynagrodzenia, to pozwany nie ma obowiązku zapłaty owego wynagrodzenia, aż do chwili gdy został do tego wezwany.

Odnosząc się zatem do okresu tj. od 16 lipca 2013 roku do dnia wniesienia powództwa, to zauważyć należy, że strona powodowa reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, nie zaoferowała żadnego dowodu pozwalającego na ustalenie wysokości wynagrodzenia, jakie powinno jej przysługiwać z uwagi na bezumowne korzystanie z działek będących jej własnością w tym na ustalenie rzeczywistej powierzchni, jaką pozwana wykorzystuje, stopnia w jakim powodowie są ograniczeni w korzystaniu z nieruchomości. Ustalenia te wymagały wiadomości specjalnych, te zaś wbrew odmiennemu stanowisku strony powodowej, nie mogły być zastąpione dowodem z treści aktu notarialnego i wskazaną w nim kwotą 250.000 zł stanowiącą jednorazowe wynagrodzenie z tytułu ustanowienia i wykonywania służebności przesyłu jakie powodowie otrzymali od innego operatora energetycznego.

W niniejszej sprawie, niejako tylko przy okazji, warto pamiętać o treści art. 6 kc, który stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Reguła powyższa powtórzona została w art. 232 kpc, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W orzeczeniu z 17 grudnia 1996 r., I CKU (...), OSNC 1997, nr (...), poz. (...) z glosą A. Z., P. 1998, nr(...), s. (...) i nast., Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Zgodnie z wymaganiami rzetelnego procesu powodowie wspierani przez fachowego pełnomocnika mieli zapewnioną realną możliwość przedstawienia swoich racji, wykazując zaś brak troski o własne interesy winni liczyć się z następstwami z takiej postawy wynikającymi. Tym samym uznać należy, że Sąd nie miał w niniejszej sprawie obowiązku wyręczać czy też wspomagać strony powodowej w realizacji założonych przez nią celów procesowych. Skoro bowiem przygotowała się do procesu w sposób niestaranny, to sama powinna ponieść negatywne tego konsekwencje.

W kontekście natomiast twierdzeń powodów o obniżeniu wartości ich nieruchomości z uwagi na usytuowanie nad nią linii energetycznej napowietrznej, to już wyłącznie na marginesie wskazać należy w uzupełnieniu, że uszczerbek właściciela związany z pogorszeniem nieruchomości tylko w następstwie zbudowania na niej i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych - zgodnie z wolą ustawodawcy - jest rekompensowany świadczeniem, jakie może on uzyskać za obciążenie jego prawa służebnością przesyłu. Ze względu na wagę roszczenia określonego w tym przepisie, zapewniającego uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości, uzasadniony jest wniosek, że należy dać mu pierwszeństwo przed roszczeniem odszkodowawczym z tytułu pogorszenia rzeczy w wyniku zbudowania i normalnej eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Niewątpliwie zatem uszczerbek właściciela związany z pogorszeniem nieruchomości tylko w następstwie posadowienia na niej urządzeń przesyłowych rekompensowany jest wynagrodzeniem, które może on uzyskać – na podstawie art.305^{((2))}k.c. – za obciążenie jego prawa służebnością przesyłu. Roszczenie to – na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 września 2011r. III CZP (...) pozwala zrealizować ten sam interes, co roszczenie o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy, a ten sam interes nie może być zaspokajany podwójnie. Obowiązek zapłaty właścicielowi odpowiedniego ekwiwalentu za korzystanie z nieruchomości, wyklucza odszkodowanie (por. wyrok SN z dnia 19 września 2011r.II CSK (...)). Z tych względów właściciel nieruchomości nie może skutecznie dochodzić od nieuprawnionego posiadacza służebności przesyłu naprawienia szkody z powodu obniżenia wartości tej nieruchomości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności (art. 224 § 2 oraz 225 k.c.).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie drugim sentencji na podstawie art. 98§ 1 i § 3 kpc oraz art. 99 kpc mając na uwadze okoliczność, iż powodowie w całości przegrali niniejszy spór. Na koszty pozwanego złożyło się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w wysokości 7.200 zł ustalone w oparciu o §6 pkt 7 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) (Dz.U.2013.490 j.t.), oraz opłata w kwocie 17 zł.

Na oryginale właściwy podpis